

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:ΛΑΜΠΡΟΣ ΓΩΝΙΑΝΑΚΗΣ
ΤΑΞΗ/ΤΜΗΜΑ:Β2

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ(330 Μ.Χ)

Ο ναός της Αγίας Σοφίας ή Αγιά-Σοφιά, όπως συνηθίζουμε να την προφέρουμε, είναι ένα από σημαντικότερα μνημεία της συγχρονης ιστορίας αλλά και ένα από τα κορυφαία σύμβολα της Ορθοδοξίας Ο πρώτος ναός της Αγία Σοφίας θεμελιώθηκε από το Μεγάλο Κωνσταντίνο το 330 μ.Χ., όταν μετέφερε στην Πόλη την πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Αυτός ο ναός που ολοκληρώθηκε μετά το θάνατο του αυτοκράτορα, καταστράφηκε δύο φορές στα χρόνια που ακολούθησαν.

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ (532-537)

- ✘ Ο επιβλητικός ναός χτίστηκε στα χρόνια του αυτοκράτορα Ιουστινιανού μεταξύ 532 και 537 μ.Χ. Τα εγγαίγια έγιναν στις 27 Δεκεμβρίου 537 από τον Ιουστινιανό ο οποίος σύμφωνα με το θρύλο αναφώνησε: «*Νενίκηκά σε Σολομών*», εννοώντας ότι η Αγία Σοφία ξεπερνούσε σε κάλλος και μεγαλοπρέπεια το Ναό του Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ.

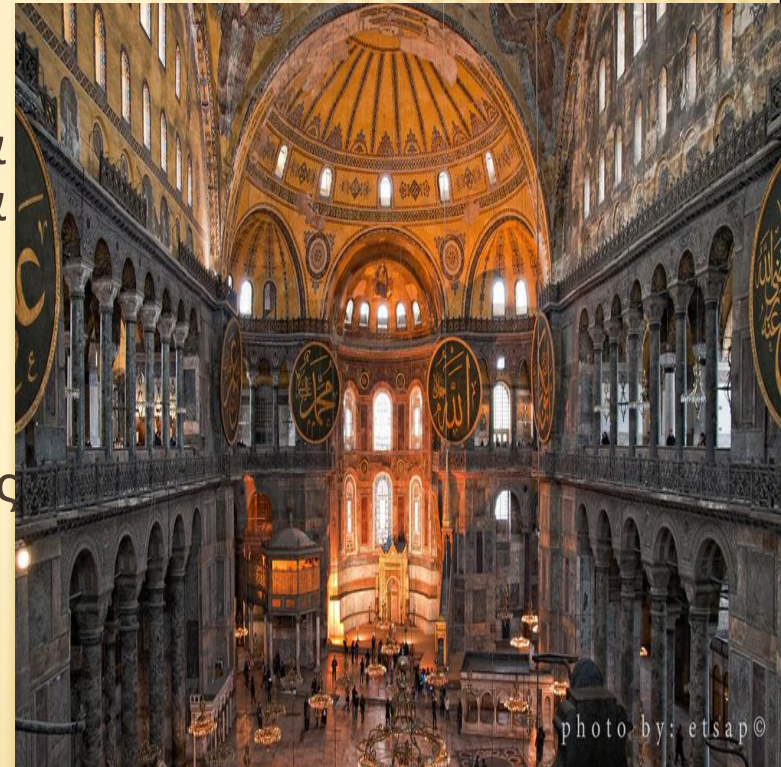

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ (532-537)

- ✘ Ο ναός είναι χτισμένος σε ρυθμό βασιλικής με τρούλο και υπεύθυνοι για το σχεδιασμό υπήρξαν οι αρχιτέκτονες Ισίδωρος από τη Μίλητο και Ανθέμιος από τις Τράλλεις. Ο κυρίως χώρος του κτίσματος έχει σχήμα κύβου, ενώ τέσσερις τεράστιοι πεσσοί (τετράγωνοι στύλοι), που απέχουν μεταξύ τους 30 μέτρα, στηρίζουν τα τέσσερα μεγάλα τόξα πάνω στα οποία εδράζεται ο επιβλητικός τρούλος, διαμέτρου 31 μέτρων, ο οποίος δίνει την εντύπωση ότι αιωρείται στο κενό, εξαιτίας των παράθυρων που βρίσκονται γύρω από τη βάση του.

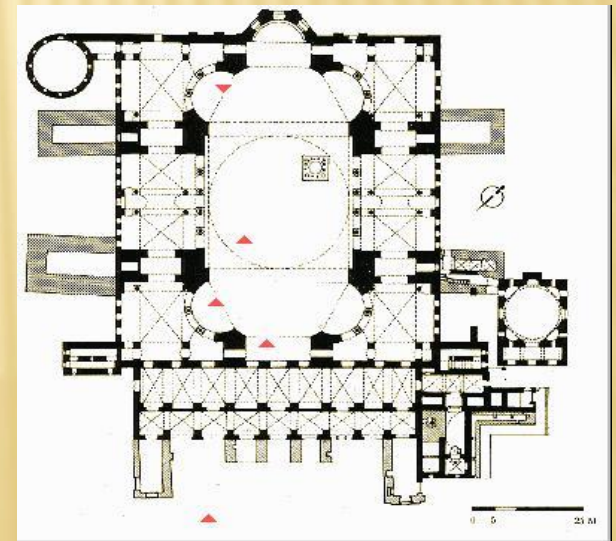
Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ (532-537)

- ✘ Αρχιτεκτονικές επιρροές της Αγίας Σοφίας εντοπίζονται σε αρκετούς μεταγενέστερους ορθόδοξους ναούς αλλά και σε οθωμανικά τζαμιά, ενώ η εκκλησία ξεχωρίζει επίσης για την πλούσια εσωτερική διακόσμηση. Η Αγία Σοφία αποτέλεσε τη μεγαλύτερη εκκλησία του χριστιανικού κόσμου μέχρι την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453, ενώ ως το 1520 που κατασκευάστηκε ο καθεδρικός ναός της Σεβίλλης ήταν ο μεγαλύτερος ναός στον κόσμο. Μετά το 1453 λειτούργησε ως τζαμί, με την προσθήκη τεσσάρων μιναρέδων για το σκοπό αυτό, ενώ υπήρξε «οδηγός» για την κατασκευή διάφορων οθωμανικών τέμενων της πόλης. Από το 1935 μέχρι σήμερα λειτουργεί ως μουσείο, μετά από απόφαση του Κεμάλ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

- ✘ Ως κύριος αρχιτέκτονας για την κατασκευή της Αγίας Σοφίας επιλέχθηκε ο Ανθέμιος από τις Τράλλεις της Μικράς Ασίας, ο ικανότερος αρχιτέκτονας και μηχανικός του αιώνα.
- ✘ Συνεργάτης του ήταν ο Ισίδωρος από τη Μίλητο. Ο θρύλος λέει ότι ένας άγγελος αποκάλυψε στον βυζαντινό αυτοκράτορα τα σχέδια της Αγίας Σοφίας μέσα σε όνειρο. Κι αυτό ήταν η ιδέα ενός τρούλου, που θα είχε τη μεγαλύτερη δυνατή διάμετρο, που θα υψωνόταν σε ιλιγγιώδες ύψος και θα υποβασταζόταν από όσο το δυνατόν λιγότερα στηρίγματα. Ο αιθέριος τρούλος ήταν και είναι το απaráμιλλο αριστούργημα της Αγίας Σοφίας.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

- ✘ Οι δύο αρχιτέκτονες αντιμετώπισαν μια σχεδόν απίθανη πρόκληση: να μετατρέψουν ένα τετράγωνο σε κύκλο.
- ✘ Όταν θα ολοκληρωνόταν η κατασκευή του τρούλου, η εσωτερική του διάμετρος θα ήταν 31 μέτρα, κάνοντας έτσι την Αγία Σοφία, το ναό με το μεγαλύτερο τρούλο στον κόσμο. Η Αγία Σοφία θα κρατήσει αυτόν τον τίτλο για 1000 χρόνια μέχρι που το 1500 μ.Χ. περίπου χτίστηκε ο ναός του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη. Από το δάπεδο της εκκλησίας το ύψος του τρούλου είναι 54 μέτρα. Αν το άγαλμα της Ελευθερίας έμπαινε μέσα στην Αγία Σοφία, ο πυρσός της μόλις που θα έξυνε την οροφή του τρούλου

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Αλλά η πιο αξιοσημείωτη εφεύρεση του Ανθέμιου έγινε στη βάση του τρούλου. Ο Ανθέμιος μελετώντας το Πάνθεον της Ρώμης, παρατήρησε ότι το τεράστιο βάρος του τρούλου, ανάγκασε τη βάση του τρούλου να απλωθεί προς τα έξω για να ελαφρύνει αυτές την πίεση, αποφάσισε να βάλει 40 παράθυρα στη βάση του τρούλου. Η τοποθέτηση των παραθύρων στη βάση του τρούλου μείωσε την πίεση και τον κίνδυνο ρωγμών. Αυτή η δομική λύση είχε σαν αποτέλεσμα και μια θεϊκή αλληλεπίδραση του φωτός.

Ο βυζαντινός επισκέπτης αυτού του χώρου έμενε έκθαμβος στη θέα ενός τεράστιου τρούλου που στερεωνόταν πάνω σε μια βάση φωτός. Και πράγματι ο συγγραφέας του βου αι. μ.Χ. Προκόπιος έγραψε ότι ο τρούλος αιωρείτο σαν να κρεμόταν από τον ουρανό με μια χρυσή αλυσίδα.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

- ✘ Εσωτερικά ο Ναός διαιρείται από δύο κιονοστοιχίες εξαρτώμενες από τους πεσσούς σε τρία κλίτη. Όλος Ναός αποτελείται από τα εξής μέρη:
- ✘ Το αίθριο: υπαίθρια μαρμαρόστρωτη και περίστυλη αυλή στο μέσον της οποίας ήταν η "κομψή φιάλη" η μαρμάρινη κρήνη που έφερε την ονομαστή καρκινική επιγραφή ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ .

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

- ✘ Ο έξω και ο κυρίως νάρθηκας: Πέντε πύλες από τον αίθριο οδηγούν στον έξω νάρθηκα και από αυτόν άλλες πέντε πύλες οδηγούν στον εσωτερικό νάρθηκα, από τις οποίες η μεσαία πύλη λέγεται και Μεγάλη ή Ωραία Πύλη. Από τον έσω νάρθηκα εννέα πύλες, τρεις ανά κλίτος οδηγούν στον κυρίως Ναό. Οι τρεις μεσαίες εξ αυτών καλούνται Βασιλικές πύλες επειδή εξ αυτών εισήρχετο ο Αυτοκράτορας στις επίσημες τελετές.
- ✘ ο Ο κύριος ναός: Η είσοδος στον κυρίως Ναό ήταν οι τρεις Βασιλικές πύλες του έσω νάρθηκα. Ο κυρίως Ναός χωρίζεται σε τρία κλίτη.

Η ΑΝΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- ✘ Αλλά το εκπληκτικό με την Αγία Σοφία, όπως φαντάζει μεγαλοπρεπέστατη, είναι το πως παραμένει σταθερή στην θέση της επί τόσους αιώνες παρά τους τόσους μεγάλους σεισμούς που δοκίμασαν την αντοχή της. Κατά καιρούς πολλοί Τούρκοι αλλά και Ευρωπαίοι μελετητές προσπάθησαν να εξηγήσουν αυτό το αρχιτεκτονικό θαύμα. Είναι γεγονός πως σε διεθνές επίπεδο αλλά και για τους ίδιους τους Τούρκους και σύμφωνα με τα πορίσματα αυτών των ερευνών όπως αναφέρονται από το τουρκικό υπουργείο Πολιτισμού, για το κτίσιμο και για τα θεμέλια της Αγίας Σοφίας εφαρμόστηκαν τεχνικές πρωτόγνωρες και «μυστήριες» για τα τότε, αλλά ακόμα και για τα σημερινά δεδομένα, γεγονός που φανερώνει τη μαγική άξια του κτίσματος.

Η ΑΝΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- ✘ Είναι χαρακτηριστικό πως 1600 χρόνια περίπου μετά το κτίσιμο του ναού, ο μεγάλος σεισμός της 17^{ης} Αυγούστου 1999 που έγινε στην Τουρκία δεν πείραξε καθόλου τα θεμέλια της Αγίας Σόφιας. Αλλά η Αγία Σόφια, όπως φαίνεται και από το ιστορικό που παρέθεσαν οι ίδιοι οι Τούρκοι, έχει αντέξει και σε παλαιότερους σεισμούς χωρίς να υποστεί σοβαρές ζημιές. Συγκεκριμένα, όταν τον Αύγουστο του 553 μ.Χ. έγινε ο μεγάλος σεισμός στην Κωνσταντινούπολη και η Αγία Σοφία εκτός από μικροζημιές δεν είχε σοβαρές βλάβες. Τον Ιανουάριο του 869 από τον μεγάλο σεισμό πέφτει ο ένας μικρός τρούλος. Τον Οκτώβριο του 1344 έγινε άλλος ένας μεγάλος σεισμός και στην Αγία Σοφία έπαθε ζημιές η ανατολική πτέρυγα. Στις 10 Ιουλίου 1894 η Αγία Σόφια γίνεται πια μουσουλμανικό τέμενος. Το 1931 αρχίζουν οι εργασίες επανεμφάνισης των ψηφιδωτών εικόνων, ενώ στις 1 Φεβρουαρίου 1935, ο ιστορικός ναός ανακηρύσσεται από τον Κεμάλ Ατατούρκ ως μουσείο.

Η ΑΝΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- ✘ Η Αγία Σοφία είχε διακοσμηθεί με πλήθος αγιογραφιών και τοιχογραφιών ήδη από τα πρώτα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι περισσότερες από αυτές καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια της Εικονομαχίας με αποτέλεσμα να διακοσμηθεί εκ νέου. Όταν η Κωνσταντινούπολη αλώθηκε από τους Φράγκους το 1204 ο ναός υπέστη τεράστιες ζημιές: λεηλατήθηκε και πολλές τοιχογραφίες αφαιρέθηκαν και μεταφέρθηκαν στη Βενετία. Μετά την Άλωση της Πόλης το 1453 και τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, οι Τούρκοι κάλυψαν τα ψηφιδωτά του ναού με μέταλλο και γύψο. Η Αγία Σοφία ήταν η έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και ορθόδοξος καθεδρικός ναός σε όλη τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, με εξαίρεση την περίοδο 1204 - 1261 κατά την οποία λειτουργούσε ως ρωμαιοκαθολικός ναός. Αποτέλεσε για αιώνες το κέντρο της ορθοδοξίας και του ελληνισμού, καθώς εκεί ο λαός γιόρταζε θριάμβους, θρηνούσε συμφορές και αποθέωνε αυτοκράτορες. Μετά την Άλωση μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος και της προστέθηκαν τέσσερις μιναρέδες. Από το 1934, με απόφαση του Μουσταφά Κεμάλ, λειτουργεί σαν μουσείο. Τα τελευταία χρόνια στην Τουρκία αυξάνονται οι φωνές που ζητάνε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί.

ΤΟΙΧΟΡΓΑΦΙΕΣ (ΜΟΣΑΙΚΑ)

ΠΗΓΕΣ

- ✘ https://www.pronews.gr/istoria/548227_o-vyzantinos-naos-tis-agia-sofias-kai-i-arhitektoniki-toy-foto
- ✘ http://miraclesofagiasofia.blogspot.com/p/blog-page_9988.html
- ✘ <http://fractalart.gr/agia-sofia/>
- ✘ <http://constantinople.ehw.gr/forms/fLemmaBody.aspx?lemmald=11761>